

Inspektion av arkivvården vid Polismyndigheten Dalarna den 24 april 2014

Närvarande

Från Polismyndigheten Dalarna:

IT-strateg

Fastighetshandläggare

Arkivföreståndare polisområde Falun-Borlänge

Chefsregistrator

Polisområdeschef Falun-Borlänge

Kommunikationschef, tf stabschef

Myndighetsjurist

Bitr chef rättsenheten

Verksamhetsskyddschef, chefsjurist

Arkivarie Polismyndigheten i Örebro län

Arkivarie Polismyndigheten i Gävleborgs län och Polismyndigheten Dalarna

Arkivföreståndare polisområde Malung-Sälen

Från Riksarkivet:

Patrik Höj

Sammanfattning

Riksarkivet har vid inspektionen den 24 april 2014 konstaterat brister i arkivverksamheten. Bristerna berör arkivförteckningar som är i behov av färdigställande och uppdatering, tillämpning av Riksarkivets generella föreskrifter som behöver dokumenteras, handlingar som behöver få en skyddad förvaring samt arkivlokaler som inte uppfyller kraven på utförande.

Inledning

Riksarkivet har den 24 april 2014 besökt polismyndigheten Dalarna, Kristinegatan 26 i Falun, för att inspektera arkivvården. Vid inspektionen användes tillämpliga delar av checklista för systeminspektion (version 2013-09-30). Landsarkivet i Uppsala har vid tidigare inspektion, år 2007, anmärkt på att polismyndigheten Dalarna behövde uppdatera arkivbeskrivningar och arkivförteckningar för ett flertal arkiv (dnr ULA 23-2007/5940). Polismyndigheten Dalarna har återrapporterat i skrivelse den 22 februari 2008 och ärendet har avslutats vid landsarkivet i Uppsala.

INSPEKTIONEN

1. Ansvar och organisation

Polismyndigheten Dalarna bildades den 1 juli 1995. Fram till år 2001 var polismyndigheten indelad i sju närpolisområden som bildade egna delarkiv, nämligen Avesta, Borlänge, Falun, Ludvika, Malung, Mora och Rättvik. Som resultat av en omorganisation indelades myndigheten från år 2002 i fem polisområden som bildar egna delarkiv, nämligen Avesta, Falun-Borlänge, Ludvika, Malung-Sälen samt Mora. Det föregående polisområdet Rättvik kom då istället att ingå först i polisområde Mora, sedan i polisområde Falun-Borlänge och slutligen åter i polisområde Mora. Polismyndigheten har brutit arkivbildningen med anledning av omorganisationen år 2002.

Länspolismästaren har ett övergripande ansvar gällande arkivfrågor inom myndigheten. Polisområdescheferna har ett övergripande ansvar gällande arkivfrågorna inom respektive polisområde. Arkivverksamheten ligger placerad inom Rättsenheten, där det finns en myndighetsarkivarie som har arkivansvaret inom myndigheten (enligt tjänsteföreskrift 182-2, 2014-03-28). Inom myndigheten finns också arkivföreståndare och arkivredogörare på respektive polisområde, som praktiskt arbetar med arkiven. För registrering och arkivering av hemliga diariet och tillhörande handlingar ansvarar huvudregistratorn vid länspolismästarens kansli (enligt rutin för hantering av hemliga handlingar Dnr A154.955/2014).

Polismyndigheten Dalarna har ingen egen arkivarie, utan har sedan år 2005 avtal med polismyndigheten i Gävleborgs län om en delad arkivarietjänst och ett gemensamt centralarkiv. Avtalet kommer att upphöra 2014-06-30, då polismyndigheten Dalarna kommer att hantera arkiven med egen personal.

Rikspolisstyrelsen har det övergripande ansvaret för digitalt bevarande av gemensamma datasystem. Vid polismyndigheten finns en funktion vid controllerenheten som också hanterar IT-frågor.

Myndigheten deltar i nätverksträffar gällande arkivhantering två gånger om året och arbetar enligt uppgift mycket med informationsutbyte, utbildning och stöd inom arkivverksamheten.

Den pågående myndighetsombildningen som träder i kraft den 1 januari 2015 kommer förmodligen att leda till att arkivverksamheten placeras under en nationell avdelning. Inriktningsbeslutet om detaljorganisationen i den nya polismyndigheten hade vid inspektionen ännu inte kommit.

2. Styrdokument

Arkivorganisationen och ansvarsfördelning finns beslutad enligt ovan.

Diarie- och dossierplan finns i "Handbok för registrering i polisens allmänna diaries", utgiven av Rikspolisstyrelsen (RPS).

Dokumenthanteringsplan finns i arkivhandboken, utgiven av RPS.

Handbok för registrering och arkivering finns i arkivhandboken.

Rutiner för hantering av e-post och personadresserad post finns i "Handbok för e-posthantering" samt i "Handbok för registrering i polisens allmänna diaries".

Handledning "Polisen i sociala medier" finns tillgänglig via intranätet.

Polismyndigheten har dessutom ett antal tjänsteföreskrifter som reglerar arkivhanteringen.

3. Arkivbildning

Polismyndigheten använder systemen RAR och PÄr för diariesföring. PÄr togs i drift under år 2013 och ersatte då i huvudsak A-RAR och hanterar allmänna ärenden. K-RAR, T-RAR och PUST används för registrering av brottsanmälningar. PUST togs i drift under 2011, men stängs ned för nyregistreringar den 3 juni 2014. Istället kommer de anmälningar som gjorts i PUST nu åter ske i RAR.

Utlåtanden från SKL och handlingar från åklagarmyndigheten går direkt in i systemen. Förundersökningar skickas också elektroniskt till åklagarmyndigheten under förutsättning att den inte är över 100 sidor, då den skickas på papper. Om man behöver skicka originalhandlingar till åklagarmyndigheten och domstolar så återlämnas dessa efter deras användning till polismyndigheten.

Registrering sker dels genom den centrala myndighetsbrevlådan (även e-post) och dels på polisområdena om handlingar inkommit där. Handläggarna ansvarar för att exempelvis e-post registreras och för registrering i K-diarier.

Myndighetens rutiner är att handläggarna själva ska rensa de ärenden som de handlagt. Kontroll av akter görs vid arkivläggning och handläggarna får akterna tillbaka om rensning inte utförts.

Polismyndigheten finns representerade på Facebook och Twitter. Hittills har inget inlägg genererat ett diariefört ärende.

Polismyndigheten använder Agresso för ekonomihantering och polisens kassasystem samt Palasso för personaladministration.

4. Framställning och hantering av handlingar

Polismyndigheten delar samtliga sina elektroniska system med Rikspolisstyrelsen och övriga polismyndigheter. Systemansvaret för systemen ligger hos RPS (se RPS skrivelse PVS-182-1662/10 där RPS tar på sig allt ansvar för att upprätta en strategi för bevarande av elektroniska handlingar). Polismyndigheten Dalarna är dock ansvarig för den information som man lägger in i systemen. Polismyndigheten har inga egna system som man har systemansvar för.

Polismyndigheten förvarar såväl analoga video- och ljudband som digitala upptagningar. Bilder och filmer uppkommer i den brottsutredande verksamheten. Digitala bilder och inspelningar förvaras i nuläget på CD och DVD i arkivlokal och i anslutning (men i egna förvaringsmedel) till de pappersakter de tillhör. Även om RPS ansvarar för att framta en gemensam strategi för bevarande av elektroniska handlingar, som även kan komma att omfatta handlingar på denna nivå, är polismyndigheten ansvarig för de elektroniska handlingar man själv förvarar och som RPS därför inte kan ha något hanteringsansvar för, så länge polismyndigheten är en självständig myndighet.

Polisen ska omorganiseras till en myndighet fr.o.m. 1 januari 2015 och i samband med det är det naturligt att den nya myndigheten framställer en gemensam strategi för bevarande som gäller hela myndigheten. RPS håller dessutom på att utreda bevarande och gallring både av de analoga videobanden samt av det digitala materialet. Riksarkivet bedömer därför att polismyndigheten i detta särskilda fall inte behöver ha en egen strategi för bevarande, vilket annars är kravet enligt RA-FS 2009:1, 3 kap. 1 §. I nuläget saknas dock planer och rutiner för att vårda såväl de analoga som de digitala handlingarna på polismyndigheten, vilket får ses som en allvarlig brist. Riksarkivet är dock också medvetet om att RPS skrivelse ger polismyndigheterna rekommendationer som syftar till att avvakta en gemensam och kostnadseffektiv lösning. Riksarkivet ser därför fram emot att erhålla Rikspolisstyrelsens utredning och förutsätter att det i denna kommer framgå hur Rikspolisstyrelsen och polismyndigheterna avser lösa vården av de analoga videobanden och de digitala handlingar som förvaras av polismyndigheten utanför gemensamma system.

I sammanhanget bör även nämnas att Rikssarkivet utkommit med föreskrifter och allmänna råd om analoga ljud- och bildupptagningar på magnetband RA-FS 2013:2. Föreskriften trädde i kraft den 1 maj 2013 och får tillämpas på äldre handlingar.

Polismyndigheten arbetar enligt uppgift med informationssäkerhet enligt RPS föreskrifter och riktlinjer.

Det hemliga diariet skapas i Excel och finns både elektroniskt på en extern hårddisk och genom utskrifter av diariet på papper. Polismyndigheten har rutiner för arkivhanteringen av hemliga handlingar (Dnr A154.955/2014). Bevarandet av diariet och handlingar till diariet sker på papper.

Polismyndigheten Dalarna har ingen direktupphandling. Inköp följer RPS direktiv och sker huvudsakligen genom en inköpsportal via webben. Myndigheten använder huvudsakligen åldersbeständigt papper och i övrigt arkivbeständig material.

Myndigheten binder inte in några handlingar. Ett arbete har startats för att byta ut plastbindare till garn för sammanhållning av handlingar.

5. Gallring

Gallring sker årligen och destruktionen sker under kontroll.

Polismyndigheten har beslutat om tillämpningen av Rikssarkivets föreskrifter och allmänna råd om gallring av handlingar av tillfällig eller ringa betydelse RA-FS 1991:6¹. Myndigheten har även dokumenterat tillämpningen av Rikssarkivets föreskrifter och allmänna råd om gallring av handlingar tillkomna inom löne- och personaladministrativ verksamhet RA-FS 2006:5². Man saknar dock dokumentation av tillämpningen gällande Rikssarkivets föreskrifter och allmänna råd om gallring och utlån av räkenskapshandlingar RA-FS 2004:3³. Polismyndigheten ska dokumentera tillämpningen i enlighet med nämnda föreskrift.

Myndigheten saknar vidare dokumentation gällande tillämpningen av Rikssarkivets föreskrifter och allmänna råd om gallring och återlämnande av handlingar vid upphandling RA-FS 2013:1. Polismyndigheten bör överväga om det finns behov av att tillämpa denna föreskrift och i så fall upprätta dokumentation över tillämpningen.

¹ Ändrad genom RA-FS 1997:6 och 2012:2.

² Ändrad genom RA-FS 2012:9.

³ Ändrad genom RA-FS 2012:4.

6. Arkivredovisning

Polismyndigheten Dalarna har en arkivbeskrivning, som dock behöver uppdateras och kompletteras på vissa punkter, exempelvis gällande av myndigheten förvarade arkiv. Polismyndigheten ska uppdatera och komplettera arkivbeskrivningen, i enlighet med Rikssarkivets föreskrifter och allmänna råd om arkiv hos statliga myndigheter RA-FS 1991:1⁴, 6 kap. 1-2 §§.

Fråga gällande namnbruket och vilka arkivbildare som finns uppkom i samband med inspektionen, men det korrekta namnbruket för de arkivbildare som finns torde vara följande. Under perioden 1965-1995 var man indelad i sju polismyndigheter som verkade i varsitt polisdistrikt, exempelvis *Polismyndigheten i Falun polisdistrikt 1965-1995*. Under perioden 1995-2001 blev man polismyndigheten Dalarna och var indelad i tre polisområden och därunder sju närpolisområden. Närpolisområdena utgjorde de arkivbildande enheterna med egna delarkiv, varför dessa borde namnges *Polismyndigheten Dalarna, närpolisområde Falun 1995-2001*. Från 2002 har man slagit samman en del närpolisområden och bildat fem nya polisområden istället, vilket ger att benämningen torde vara *Polismyndigheten Dalarna, polisområde Falun-Borlänge 2002-2014*.

Samtliga äldre arkiv gällande de självständiga polismyndigheterna (polisdistrikt) i Avesta, Borlänge, Falun, Ludvika, Malung, Mora samt Rättvik för perioden 1965-1995 är levererade till landsarkivet i Uppsala, undantaget det gallringsbara materialet från denna period som finns kvar på respektive polisområde tills det gallras.

Vid inspektionstillfället förvarades Polismyndigheten Dalarna, närpolisområde Malungs arkiv 1995-2001 i Gävle och Polismyndigheten Dalarna, närpolisområde Rättviks arkiv 1995-2001 i Falun. Övriga arkiv för denna period förvarades på respektive polisområde. Även arkiven för perioden 2002-2014 förvaras på polisområdena.

Vid inspektionen kontrollerades endast arkivförteckningarna för Polismyndigheten Dalarna, närpolisområde Falun 1995-2001 och Polismyndigheten Dalarna, polisområde Falun-Borlänge 2002-2014. Den förstnämnda förteckningen var i princip helt färdigställd, men var i behov av vissa mindre kompletteringar av handlingar som ännu inte förtecknats. Den andra förteckningen för innevarande arkivbildningsperiod var förtecknad som kortast till år 2007 och som längst till 2013, beroende på serie.

⁴ Ändrad genom RA-FS 1997:4 samt 2012:1.

Handlingar till A- och K-diarier var bara förtecknade till och med 2007. Polismyndigheten ska färdigställa förteckningen gällande för närpolisområde Falun 1995-2001 och insända den för granskning till Riksarkivet (elektroniskt via e-post till undertecknad) samt uppdatera förteckningen för polisområde Falun-Borlänge 2002-2014, i enlighet med Riksarkivets föreskrifter och allmänna råd om arkiv hos statliga myndigheter RA-FS 1991:1⁵, 6 kap. 3 §.

Arkivbildningen för innevarande arkivbildningsperiod ska brytas senast den 31 december 2014, i enlighet med Riksarkivets föreskrift om undantag från den nya arkivredovisningen för polisen RA-MS 2013:9, då övergång till ny arkivredovisning ska ske fr.o.m. den 1 januari 2015. Enligt samma föreskrift ska redovisningarna av de äldre arkiven vara avslutade senast den 1 januari 2016.

Funktionskontroll av återsökning av ärende A100.559/2014 samt ärende K-18495-10 utföll väl.

7. Arkivförvaring

Enligt 6 § arkivlagen är en myndighet och vissa andra organ skyldig att skydda sitt arkiv mot förstörelse, skada, tillgrepp och obehörig åtkomst. Kraven på utformningen av arkivlokaler regleras närmare i Riksarkivets föreskrifter och allmänna råd om arkivlokaler RA-FS 2013:4.

Vid inspektionen besöktes två närarkivlokaler och en huvudarkivlokal. Ritningar har inte granskats, utan all besiktning av lokalerna har utförts okulärt.

Närarkiv A-diarium

Lokalen har en dörr av typ A2. Strömbrytare med tillhörande markörlampa finns placerade utanför lokalen. Belysningen utgörs av lysrör försedda med omslutande skydd mot damm. Lokalen saknar brandspjäll i ventilationen. Polismyndigheten ska installera ett brandspjäll i ventilationen alternativt kunna påvisa på vilket sätt man uppfyller kravet i Riksarkivets föreskrifter om att arkivlokal ska utgöra egen brandcell och att ventilationen brandtekniskt ska avskiljas från omkringliggande miljö, i enlighet med Riksarkivets föreskrifter och allmänna råd om arkivlokaler RA-FS 2013:4, 7 kap. 3-4 §§.

I lokalen förvaras handlingar till A-diariet för åren 2012-2014. I lokalen finns också ett säkerhetsskåp innehållande det hemliga diariet. Handlingarna syntes vara i god ordning.

⁵ Ändrad genom RA-FS 1997:4.

Närarkiv K-diarium

Lokalen har en dörr av typ A2. Strömbrytare finns placerad utanför lokalen, men saknar indikator för om ström är på i lokalen. Belysningen utgörs av lysrör försedda med omslutande skydd mot damm. Lokalen saknar brandspjäll i ventilationen. I lokalen finns en lampa med tillhörande sladd som inte är att anse som en fast installation i enlighet med föreskrifterna. Vid mätning med thermohygrometer uppmättes klimatet i lokalen till 22,7°C och 16,4 % RF. De uppmätta värdena avviker från de i Riksskivets föreskrifter rekommenderade värdena. Vidare finns ett ytterutrymme till arkivlokalens brandcellsgräns där polismyndigheten också förvarar handlingar. Detta ytterutrymme utgör inte någon arkivlokal och handlingarna står därmed oskyddade.

Polismyndigheten ska installera ett brandspjäll i ventilationen alternativt kunna påvisa på vilket sätt man uppfyller kravet i Riksskivets föreskrifter om att arkivlokal ska utgöra egen brandcell och att ventilationen brandtekniskt ska avskiljas från omkringliggande miljö, i enlighet med Riksskivets föreskrifter och allmänna råd om arkivlokaler RA-FS 2013:4, 7 kap. 3-4 §§. I arkivlokalen förvarade polismyndigheten elektrisk utrustning i form av en lampa inkopplad med stickpropp. I Riksskivets föreskrifter och allmänna råd om arkivlokaler RA-FS 2013:4, 7 kap. 7 § framgår att det endast i arkivlokal får finnas sådana fasta elektriska installationer som är nödvändiga för arkivlokalens drift. Av 7 kap. 10 § framgår att belysning ska utgöras av lysrörsarmatur som har ett tillfredsställande skydd mot damm och är fast monterad. Polismyndigheten ska i enlighet med ovan nämnda föreskrifter brandtekniskt avskilja den elektriska utrustningen från arkivhandlingarna alternativt installera belysningen som en fast installation i lokalen. Vidare så saknades indikator för kontroll av om ström är på i lokalen. Polismyndigheten ska installera sådan indikator på utsidan av lokalen, i enlighet med Riksskivets föreskrifter och allmänna råd om arkivlokaler RA-FS 2013:4, 7 kap. 11 §.

Polismyndigheten ska också åtgärda förvaringen av handlingar i ytterutrymmet, vilka utgjordes av handlingar till K-diariet för året 2013, så att de skyddas i enlighet med Riksskivets föreskrifter och allmänna råd om arkivlokaler RA-FS 2013:4, 4 kap. 1 §.

I lokalen förvarades handlingar till K-diariet för åren 2012 och 2014. I lokalen förvarades även CD-skivor tillhörande K-ärenden stående i fodral. Handlingarna syntes vara i god ordning.

Huvudarkivlokal

Lokalen har två dörrar av typ A2. Strömbrytare med tillhörande markörlampa finns placerade utanför lokalen. Belysningen utgörs av lysrör försedda med omslutande skydd mot damm. Lokalen saknar brandspjäll i ventilationen. Vid en plats fanns också genomföringar i väggen, där det var osäkert om dessa var utförda i rätt brandskyddsklass. Lokalen uppvärms med vattenburen värme. Handbrandsläckare var placerad inom 25 meter från lokalen. Vid mätning med thermohygrometer uppmättes klimatet i lokalen till 22,4°C och 23,2 % RF. De uppmätta värdena avviker från de i Riksskivets föreskrifter rekommenderade värdena.

Polismyndigheten ska installera ett brandspjäll i ventilationen alternativt kunna påvisa på vilket sätt man uppfyller kravet i Riksskivets föreskrifter om att arkivlokal ska utgöra egen brandcell och att ventilationen brandtekniskt ska avskiljas från omkringliggande miljö samt se över genomföringars brandtätning, i enlighet med Riksskivets föreskrifter och allmänna råd om arkivlokaler RA-FS 2013:4, 7 kap. 3-4 §§.

I lokalen förvarades arkivet för Polismyndigheten Dalarna, närpolisområde Falun 1995-2001 samt resterande pågående arkivbildning 2002-2014. Vid stickprov i handlingarna i arkivet för perioden 1995-2001 konstaterades att handlingarna var väl packade i arkivboxarna, att de var försedda med aktomslag, att handlingarna var rensade från skadliga föremål samt att handlingarna var väl uppmärkta. Detsamma gällde arkivet för perioden 2002-2014 till den del det var ordnat och förtecknat.

I lokalen fanns också ett plåtskåp med negativ som förvarades i fotofickor i arkivbox. Det fanns också videoband och digitala handlingar förvarade i arkivboxar. Dessa handlingar var förtecknade i särskild förteckning med viss metadata.

.....
Patrik Höij
Arkivarie, tillsynsären den
patrik.hojj@riksarkivet.se
Telefon, direkt: 010-476 80 41